

Zadatak 061 (Maturanti, TUPŠ)

Jedna litra soka sadrži 80% vode i 20% voćnog sirupa. Koji će biti omjer vode i voćnog sirupa ako prvo dolijemo 2 dl soka, a zatim dolijemo 2 dl voćnog sirupa?

Rješenje 061

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100.

Na primjer, $9\% = \frac{9}{100}$, $81\% = \frac{81}{100}$, $4.5\% = \frac{4.5}{100}$, $0.3\% = \frac{0.3}{100}$, $p\% = \frac{p}{100}$.

Kako se računa "... p% od x...?"

$$\frac{p}{100} \cdot x.$$

Omjer je količnik dviju istovrsnih veličina

$$a : b = k \quad \text{ili} \quad \frac{a}{b} = k,$$

gdje je

a – prvi član omjera, b – drugi član omjera, k – vrijednost (količnik) omjera.

Svojstva omjera

Vrijednost omjera se ne mijenja ako se članovi omjera pomnože (proširenje omjera) ili podijele (skraćivanje omjera) s nekim realnim brojem različitim od nule.

$$a : b = k \Rightarrow \left. \begin{array}{l} (a \cdot c) : (b \cdot c) = k, c \neq 0 \\ (a : c) : (b : c) = k, c \neq 0 \end{array} \right\}$$

Nakon dolijevanja 2 dl soka u boci će biti

$$1 \text{ l} + 2 \text{ dl} = 10 \text{ dl} + 2 \text{ dl} = 12 \text{ dl}$$

soka.

Sada je u boci:

- vode $\frac{80}{100} \cdot 12 \text{ dl} = 9.6 \text{ dl}$
- voćnog sirupa $\frac{20}{100} \cdot 12 \text{ dl} = 2.4 \text{ dl}$.

Nakon dolijevanja 2 dl voćnog sirupa u boci bit će:

- vode 9.6 dl
- voćnog sirupa $2.4 \text{ dl} + 2 \text{ dl} = 4.4 \text{ dl}$.

Slijedi da omjer vode i voćnog sirupa iznosi:

$$\begin{aligned} 9.6 : 4.4 &= [\text{proširenje omjera sa } 10] = (9.6 \cdot 10) : (4.4 \cdot 10) = 96 : 44 = [\text{skraćivanje omjera sa } 4] = \\ &= (96 : 4) : (44 : 4) = 24 : 11. \end{aligned}$$

Vježba 061

Jedna litra soka sadrži 80% vode i 20% voćnog sirupa. Koji će biti omjer vode i voćnog sirupa ako prvo odlijemo 20 cl soka, a zatim dolijemo 20 cl voćnog sirupa?

Rezultat: 24 : 11.

Zadatak 062 (Katarina, srednja škola)

U 4.8 kg zlatne smjese ima 0.96 kg bakra. Koja je čistoća zlata?

Rješenje 062

Ponovimo!

Tisućiti dio nekog broja naziva se promil. Piše se kao razlomak s nazivnikom 1000. Promil p je broj jedinica koji se uzima od 1000 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \text{ ‰} = \frac{9}{1000} \quad , \quad 81 \text{ ‰} = \frac{81}{1000} \quad , \quad 4.5 \text{ ‰} = \frac{4.5}{1000} \quad , \quad 547 \text{ ‰} = \frac{547}{1000} \quad , \quad p \text{ ‰} = \frac{p}{1000}.$$

Kod promilnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – promil
- P – promilni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava promil. Promilni račun od 1000 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 1000 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 1000 \cdot P.$$

Čistoća zlata izražava se količinom čistog zlata na tisuću dijelova zlatne smjese.

Čistog zlata ima:

$$4.8 \text{ kg} - 0.96 \text{ kg} = 3.84 \text{ kg}.$$

Sada je:

$$S = 4.8 \text{ kg}$$

$$P = 3.84 \text{ kg}$$

$$p = ?$$

$$S : 1000 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 1000 \cdot P \quad / \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{1000 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{1000 \cdot 3.84 \text{ kg}}{4.8 \text{ kg}} \Rightarrow p = 800 \text{ ‰}.$$

Kaže se da zlato ima finoću 800 ‰, što znači da na tisuću dijelova smjese ima 800 dijelova čistog zlata.

Vježba 062

U 2.4 kg zlatne smjese ima 0.48 kg bakra. Koja je čistoća zlata?

Rezultat: 800 ‰.

Zadatak 063 (Ivana, THK)

Na CD – u kapaciteta 700 Mb snimljeni su sadržaji od 139 Mb i 435 Mb. Koliki je postotak CD – a iskorišten?

Rješenje 063

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81 \% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547 \% = \frac{547}{100} \quad , \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

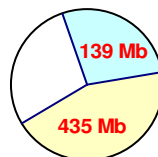
Kapacitet snimljenog sadržaja na CD – u je

$$139 \text{ Mb} + 435 \text{ Mb} = 574 \text{ Mb}.$$

Postotak iskorištenosti CD – a iznosi:

S = 700 Mb
P = 574 Mb
p = ?

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P / \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 574 \text{ Mb}}{700 \text{ Mb}} \Rightarrow p = 82 \%$$

Vježba 063

Na CD – u kapaciteta 700 Mb snimljeni su sadržaji od 139 Mb i 435 Mb. Koliki je postotak CD – a neiskorišten?

Rezultat: 18 %.

Zadatak 064 (Ekipa, TUPŠ)

Ruksak je stajao 300 kn. Damir ga je kupio na sniženju i platio 240 kn. Sniženje je:

- A. 40%   B. 30%   C. 20%   D. 10%

Rješenje 064

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81 \% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547 \% = \frac{547}{100} \quad , \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

1. inačica

Računamo postotak koliko je Damir platio na sniženju ruksak, tj. u odnosu na početnu cijenu.

S = 300
P = 240
p = ?

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P / \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 240}{300} \Rightarrow p = 80 \%$$

Dakle, sniženje cijene ruksaka je:

$$100 \% - 80 \% = 20 \%$$

Odgovor je pod C.

2. inačica

Damir je ruksak, koji stoji 300 kn, platio 240 kn pa je razlika u cijeni

$$300 \text{ kn} - 240 \text{ kn} = 60 \text{ kn}.$$

Sniženje iznosi:

S = 300
P = 60
p = ?

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P \quad / \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 60}{300} \Rightarrow p = 20 \%$$

Odgovor je pod C.

Vježba 064

Ruksak je stajao 600 kn. Damir ga je kupio na sniženju i platio 480 kn. Sniženje je:

- A. 40%   B. 30%   C. 20%   D. 10%

Rezultat: C.

Zadatak 065 (Ana, gimnazija)

Cijena jednog proizvoda se prema cijeni drugog proizvoda odnosi kao 2 : 3. Prvi proizvod poskupi za 10%, a drugi za 15%. Koliko je prosječno poskupljenje tih dvaju proizvoda?

Rješenje 065

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81 \% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547 \% = \frac{547}{100} \quad , \quad p \% = \frac{P}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{P}{100} \cdot a$.

Neka je a početna cijena. Ako se poveća p%, konačna cijena je:

$$a + \frac{P}{100} \cdot a = \left(1 + \frac{P}{100}\right) \cdot a.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

Razmjer ili proporcija je jednakost dvaju jednakih omjera. Ako je

$$a : b = k \quad \text{i} \quad c : d = k,$$

tada je razmjer ili proporcija

$$a : b = c : d.$$

Umnožak vanjskih članova razmjera a i d jednak je umnošku unutarnjih članova razmjera b i c.

$$a : b = c : d \Rightarrow a \cdot d = b \cdot c.$$

1. inačica

Označimo slovom x cijenu prvog proizvoda, a slovom y cijenu drugog proizvoda. Tada je:

$$x : y = 2 : 3 \Rightarrow 3 \cdot x = 2 \cdot y \quad / \cdot \frac{1}{3} \Rightarrow x = \frac{2 \cdot y}{3}.$$

Cijena prvog proizvoda iznosi:

$$\frac{2 \cdot y}{3}.$$

Cijena drugog proizvoda iznosi:

$$y.$$

Prvi proizvod poskupio je za 10% pa vrijedi:

$$\frac{2 \cdot y}{3} + \frac{10}{100} \cdot \frac{2 \cdot y}{3} = \frac{2 \cdot y}{3} + 0.1 \cdot \frac{2 \cdot y}{3} = \frac{2 \cdot y}{3} \cdot (1 + 0.1) = 1.1 \cdot \frac{2 \cdot y}{3} = \frac{2.2 \cdot y}{3}.$$

Drugi proizvod poskupio je za 15% pa slijedi:

$$y + \frac{15}{100} \cdot y = y + 0.15 \cdot y = 1.15 \cdot y.$$

Prije poskupljenja oba proizvoda koštala su:

$$x + y = \frac{2 \cdot y}{3} + y = \frac{5 \cdot y}{3}.$$

Nakon poskupljenja oba proizvoda stoje:

$$\frac{2.2 \cdot y}{3} + 1.15 \cdot y = \frac{2.2 \cdot y}{3} + \frac{1.15 \cdot y}{1} = \frac{2.2 \cdot y + 3.45 \cdot y}{3} = \frac{5.65 \cdot y}{3}.$$

Povećanje cijene proizvoda iznosi:

$$\frac{5.65 \cdot y}{3} - \frac{5 \cdot y}{3} = \frac{5.65 \cdot y - 5 \cdot y}{3} = \frac{0.65 \cdot y}{3}.$$

Prosječno poskupljenje tih dvaju proizvoda je:

$$S = \frac{5 \cdot y}{3}$$

$$P = \frac{0.65 \cdot y}{3}$$

$$p = ?$$

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P \quad / \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot \frac{0.65 \cdot y}{3}}{\frac{5 \cdot y}{3}} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot \frac{0.65 \cdot y}{3} \cdot 3}{5 \cdot y} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 0.65}{5} \Rightarrow p = 13\%.$$

2. inačica

Označimo slovom x cijenu prvog proizvoda, a slovom y cijenu drugog proizvoda. Tada je:

$$x : y = 2 : 3 \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 2 \cdot k \\ y = 3 \cdot k \end{array} \right\}.$$

Cijena prvog proizvoda iznosi:

$$2 \cdot k.$$

Cijena drugog proizvoda iznosi:

$$3 \cdot k.$$

Prvi proizvod poskupio je za 10% pa vrijedi:

$$2 \cdot k + \frac{10}{100} \cdot 2 \cdot k = 2 \cdot k + 0.1 \cdot 2 \cdot k = 2 \cdot k \cdot (1 + 0.1) = 1.1 \cdot 2 \cdot k = 2.2 \cdot k.$$

Drugi proizvod poskupio je za 15% pa slijedi:

$$3 \cdot k + \frac{15}{100} \cdot 3 \cdot k = 3 \cdot k + 0.15 \cdot 3 \cdot k = 3 \cdot k \cdot (1 + 0.15) = 1.15 \cdot 3 \cdot k = 3.45 \cdot k.$$

Prije poskupljenja oba proizvoda koštala su:

$$x + y = 2 \cdot k + 3 \cdot k = 5 \cdot k.$$

Nakon poskupljenja oba proizvoda stoje:

$$2.2 \cdot k + 3.45 \cdot k = 5.65 \cdot k.$$

Povećanje cijene proizvoda iznosi:

$$5.65 \cdot k - 5 \cdot k = 0.65 \cdot k.$$

Prosječno poskupljenje tih dvaju proizvoda je:

$$S = 5 \cdot k$$

$$P = 0.65 \cdot k$$

$$p = ?$$

$$\begin{aligned} S : 100 = P : p &\Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P \cdot \frac{1}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 0.65 \cdot k}{5 \cdot k} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 0.65 \cdot k}{5 \cdot k} \Rightarrow \\ &\Rightarrow p = \frac{100 \cdot 0.65}{5} \Rightarrow p = 13\%. \end{aligned}$$

Vježba 065

Cijena jednog proizvoda se prema cijeni drugog proizvoda odnosi kao 4 : 6. Prvi proizvod poskupi za 10%, a drugi za 15%. Koliko je prosječno poskupljenje tih dvaju proizvoda?

Rezultat: 13%.

Zadatak 066 (Nevena, srednja škola)

U plesnu skupinu upisalo se 120 učenika. Mladići čine 20% skupine. Koliko je djevojaka u skupini?

Rješenje 066

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot a$.

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

1. inačica

Računamo broj mladića u plesnoj skupini.

$$\left. \begin{array}{l} S = 120 \\ p = 20 \\ P = ? \end{array} \right\} \Rightarrow 100 \cdot P = S \cdot p \Rightarrow P = \frac{S \cdot p}{100} \Rightarrow P = \frac{120 \cdot 20}{100} \Rightarrow P = 24.$$

Broj djevojaka iznosi:

$$120 - 24 = 96.$$

2. inačica

Budući da je mladića 20% u plesnoj skupini, djevojaka će biti

$$100\% - 20\% = 80\%.$$

Računamo broj djevojaka u plesnoj skupini.

$$\left. \begin{array}{l} S = 120 \\ p = 80 \\ P = ? \end{array} \right\} \Rightarrow 100 \cdot P = S \cdot p \Rightarrow P = \frac{S \cdot p}{100} \Rightarrow P = \frac{120 \cdot 80}{100} \Rightarrow P = 96.$$

Vježba 066

U plesnu skupinu upisalo se 120 učenika. Mladići čine 40% skupine. Koliko je djevojaka u skupini?

Rezultat: 72.

Zadatak 067 (Nevena, srednja škola)

Cijena hlača snižena je sa 320 kn na 240 kn. Izrazi smanjenje u postotku.

Rješenje 067

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Neka je a početna cijena. Ako se snizi p%, konačna cijena je:

$$a - \frac{p}{100} \cdot a = \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot a.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

1. inačica

$$\left. \begin{array}{l} S = 320 \\ P = 320 - 240 = 80 \\ p = ? \end{array} \right\} \Rightarrow 100 \cdot P = S \cdot p \Rightarrow p = \frac{100 \cdot P}{S} \Rightarrow p = \frac{100 \cdot 80}{320} \Rightarrow p = 25.$$

2. inačica

Budući da je početna cijena 320 kn snižena na 240, slijedi:

$$\begin{aligned} \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot 320 &= 240 \Rightarrow \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot 320 = 240 \cdot \frac{1}{320} \Rightarrow 1 - \frac{p}{100} = \frac{240}{320} \Rightarrow -\frac{p}{100} = \frac{240}{320} - 1 \Rightarrow \\ \Rightarrow -\frac{p}{100} &= \frac{240}{320} - 1 \cdot (-100) \Rightarrow p = 100 \cdot \left(1 - \frac{240}{320}\right) \Rightarrow p = 100 \cdot \frac{320 - 240}{320} \Rightarrow p = 25. \end{aligned}$$

Vježba 067

Cijena hlača snižena je sa 640 kn na 480 kn. Izrazi smanjenje u postotku.

Rezultat: 25%.

Zadatak 068 (Nevena, srednja škola)

Koliko je 16% od $\frac{3 + \frac{4}{25} + 0.59}{\left(\frac{3}{4} - 0.15\right) : 4}$?

Rješenje 068

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{P}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{P}{100} \cdot a$.

Računamo postotni iznos:

$$\begin{aligned} \frac{16}{100} \cdot \frac{3 + \frac{4}{25} + 0.59}{\left(\frac{3}{4} - 0.15\right) : 4} &= \frac{16}{100} \cdot \frac{3 + \frac{4}{25} + \frac{59}{100}}{\left(\frac{3}{4} - \frac{15}{100}\right) : 4} = \frac{16}{100} \cdot \frac{300 + 16 + 59}{\frac{75 - 15}{100} : 4} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} : 4} \\ &= \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = \frac{16}{100} \cdot \frac{375}{\frac{60}{100} \cdot \frac{1}{4}} = 4. \end{aligned}$$

Vježba 068

Koliko je 32% od $\frac{3 + \frac{4}{25} + 0.59}{\left(\frac{3}{4} - 0.15\right) : 4}$?

Rezultat: 8.

Zadatak 069 (Mirna, medicinska škola)

Cijena goriva prvo je povećana 20%, a zatim je smanjena 15%. Kolika je konačna cijena u odnosu na početnu?

Rješenje 069

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{P}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{P}{100} \cdot a$.

Neka je a početna cijena. Ako se poveća p%, konačna cijena je:

$$a + \frac{P}{100} \cdot a = \left(1 + \frac{P}{100}\right) \cdot a.$$

Neka je a početna cijena. Ako se smanji p%, konačna cijena je:

$$a - \frac{P}{100} \cdot a = \left(1 - \frac{P}{100}\right) \cdot a.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

1. inačica

Za osnovnu vrijednost uzmemo 100.

$$C = 100, \quad p = 20, \quad C_1 = ?$$

Nova cijena nakon povećanja 20% je :

$$C_1 = 100 + \frac{100 \cdot 20}{100} = 100 + 20 = 120.$$

Sada za osnovnu vrijednost uzimamo 120.

$$C_1 = 120, \quad p = 15, \quad C_2 = ?$$

Nova cijena nakon sniženja 15% je :

$$C_2 = 120 - \frac{120 \cdot 15}{100} = 120 - 18 = 102.$$

Budući da smo za osnovnu vrijednost uzeli 100, a dobili 102, znači da se cijena povećala 2%.

2. inačica

Zapamti: $100\% = \frac{100}{100} = 1.$

Povećanje 20% i sniženje 15% možemo jednostavno pisati

$$(1 + 0.20) \cdot (1 - 0.15) = 1.20 \cdot 0.85 = 1.02.$$

Razlika do 1 (100%) je 0.02. Znači da se prvobitna cijena povećala 2%.

Vježba 069

Cijena goriva prvo je povećana 20%, a zatim je smanjena 20%. Kolika je konačna cijena u odnosu na početnu?

Rezultat: Smanjena 4%.

Zadatak 070 (Lora, gimnazija)

Cijena nekog proizvoda prvo je povećana 5%, a zatim smanjena 10%. Što treba napraviti sa cijenom da bi bila jednaka početnoj?

Rješenje 070

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot a.$

Neka je a početna cijena. Ako se poveća p%, konačna cijena je:

$$a + \frac{p}{100} \cdot a = \left(1 + \frac{p}{100}\right) \cdot a.$$

Neka je a početna cijena. Ako se smanji p%, konačna cijena je:

$$a - \frac{p}{100} \cdot a = \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot a.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak

- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

Za osnovnu vrijednost uzmemo 100.

$$C = 100, \quad p = 5, \quad C_1 = ?$$

Nova cijena nakon povećanja 5% je :

$$C_1 = 100 + \frac{100 \cdot 5}{100} = 100 + 5 = 105.$$

Sada za osnovnu vrijednost uzimamo 105.

$$C_1 = 105, \quad p = 10, \quad C_2 = ?$$

Nova cijena nakon sniženja 10% je :

$$C_2 = 105 - \frac{105 \cdot 10}{100} = 105 - 10.5 = 94.5.$$

Budući da smo za osnovnu vrijednost uzeli 100, a dobili 94.5, računamo za koliko posto treba povećati novodobivenu cijenu da se dobije početna cijena.

1. inačica

$$\begin{aligned} 94.5 + x \cdot 94.5 &= 100 \Rightarrow 94.5 \cdot (1+x) = 100 \Rightarrow 94.5 \cdot (1+x) = 100 \quad /: 94.5 \Rightarrow \\ \Rightarrow 1+x &= \frac{100}{94.5} \Rightarrow x = \frac{100}{94.5} - 1 \Rightarrow x = 0.0582 \Rightarrow x = \frac{5.82}{100} \Rightarrow x = 5.82\%. \end{aligned}$$

Cijenu treba povećati 5.82%.

2. inačica

$$\begin{aligned} 94.5 + \frac{x}{100} \cdot 94.5 &= 100 \Rightarrow 94.5 + \frac{x}{100} \cdot 94.5 = 100 \quad /: 100 \Rightarrow 9450 + 94.5 \cdot x = 10000 \Rightarrow \\ \Rightarrow 94.5 \cdot x &= 10000 - 9450 \Rightarrow 94.5 \cdot x = 550 \Rightarrow 94.5 \cdot x = 550 \quad /: 94.5 \Rightarrow x = 5.82. \end{aligned}$$

Cijenu treba povećati 5.82%.

Vježba 070

Cijena nekog proizvoda prvo je povećana 10%, a zatim smanjena 5%. Što treba napraviti sa cijenom da bi bila jednaka početnoj?

Rezultat: Smanjiti 4.3%.

Zadatak 071 (Lora, gimnazija)

$$\text{Od kojeg broja 5% iznosi } \frac{10-7 : 7}{1+6 : 3} + \frac{2 \cdot 6-7}{2 \cdot (5-3)} ?$$

Rješenje 071

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9 \% = \frac{9}{100}, \quad 81 \% = \frac{81}{100}, \quad 4.5 \% = \frac{4.5}{100}, \quad 547 \% = \frac{547}{100}, \quad p \% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot a$.

Neka je x traženi broj. Tada vrijedi:

$$\frac{5}{100} \cdot x = \frac{10-7:7}{1+6:3} + \frac{2 \cdot 6-7}{2 \cdot (5-3)} \Rightarrow \frac{5}{100} \cdot x = \frac{10-1}{1+2} + \frac{12-7}{2 \cdot 2} \Rightarrow \frac{1}{20} \cdot x = \frac{9}{3} + \frac{5}{4} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow \frac{1}{20} \cdot x = \frac{36+15}{12} \Rightarrow \frac{1}{20} \cdot x = \frac{51}{12} \Rightarrow \frac{1}{20} \cdot x = \frac{17}{4} \Rightarrow \frac{1}{20} \cdot x = \frac{17}{4} / \cdot 20 \Rightarrow x = 85.$$

Vježba 071

Od kojeg broja 5% iznosi $\frac{10-5:5}{1+8:4} + \frac{2 \cdot 6-7}{2 \cdot (6-4)}$?

Rezultat: 85.

Zadatak 072 (Maturantica Kiki, gimnazija)

Škola ima 175 učenika prvih razreda. 40% učenika prvih razreda uči njemački jezik od kojih $\frac{3}{5}$ uči njemački na višoj razini.

- a) Koliko učenika prvih razreda uči njemački jezik na višoj razini?
b) Koliko posto učenika prvih razreda uči njemački na višoj razini?

Rješenje 072

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Kako se računa $\frac{a}{b}$ od x? Odgovor je: $\frac{a}{b} \cdot x$.

Kako se računa postotak broja a od broja b? Odgovor je: $\frac{a}{b} \cdot 100\%$.

Škola ima 175 učenika prvih razreda. Njemački jezik uči 40% učenika što iznosi

$$\frac{40}{100} \cdot 175 = \frac{40}{100} \cdot \frac{175}{1} = 70.$$

Njemački jezik uči 70 učenika.

- a) Na višoj razini njemački jezik uči $\frac{3}{5}$ pa je njihov broj

$$\frac{3}{5} \cdot 70 = \frac{3}{5} \cdot \frac{70}{1} = 42.$$

- b) Škola ima 175 učenika prvih razreda, a na višoj razini njemački jezik uči 42 učenika. U postotku to iznosi:

$$\frac{42}{175} \cdot 100\% = 0.24 \cdot 100\% = 24\%.$$

Vježba 072

Škola ima 175 učenika prvih razreda. 40% učenika prvih razreda uči njemački jezik od kojih $\frac{2}{5}$ uči njemački na višoj razini. Koliko učenika prvih razreda uči njemački jezik na višoj razini?

Rezultat: 28.

Zadatak 073 (Vesela ekipa, ekonomska škola)

Koliki postotak broja 0.2 iznosi aritmetička sredina brojeva 0.16 i 0.14?

- A) 12%   B) 50%   C) 75%   D) 25%   E) 15%

Rješenje 073

Ponovimo!

Za dva pozitivna realna broja a i b definira se aritmetička sredina

$$A = \frac{a+b}{2}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa postotak broja a od broja b? Odgovor je: $\frac{a}{b} \cdot 100\%$.

Određimo aritmetičku sredinu brojeva 0.16 i 0.14.

$$A = \frac{0.16+0.14}{2} \Rightarrow A = \frac{0.30}{2} \Rightarrow A = 0.15.$$

Postotak aritmetičke sredine 0.15 od broja 0.2 iznosi:

$$\frac{0.15}{0.2} \cdot 100\% = 0.75 \cdot 100\% = 75\%.$$

Odgovor pod C.

Vježba 073

Koliki postotak broja 0.2 iznosi aritmetička sredina brojeva 0.17 i 0.13?

- A) 12%   B) 50%   C) 75%   D) 25%   E) 15%

Rezultat: C.

Zadatak 074 (Vesela ekipa, ekonomska škola)

Nakon dva uzastopna pojeftinjenja cijena proizvoda se prepolačila. Koliko je iznosilo prvo pojeftinjenje, ako je drugo bilo 20%?

- A) 30%   B) 32.5%   C) 35%   D) 37.5%   E) 40%

Rješenje 074

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od a? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot a$.

Neka je a početna cijena. Ako se poveća p%, konačna cijena je:

$$a + \frac{p}{100} \cdot a = \left(1 + \frac{p}{100}\right) \cdot a.$$

Neka je a početna cijena. Ako se smanji p%, konačna cijena je:

$$a - \frac{p}{100} \cdot a = \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot a.$$

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- S – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina S je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$S : 100 = P : p \Rightarrow S \cdot p = 100 \cdot P.$$

1. inačica

Za osnovnu vrijednost uzmemo 100. Neka je p prvo pojeftinjenje.

$$C = 100, \quad p, \quad C_1 = ?$$

Nova cijena nakon pojeftinjenja p% je:

$$C_1 = 100 - \frac{p}{100} \cdot 100 \Rightarrow C_1 = 100 - \frac{p}{100} \cdot 100 \Rightarrow C_1 = 100 - p.$$

Drugo sniženje je za 20%.

Sada za osnovnu vrijednost uzimamo 100 - p.

$$C_1 = 100 - p, \quad p = 20, \quad C_2 = ?$$

Nova cijena nakon sniženja 20% mora biti jednaka polovici početne cijene:

$$\left. \begin{array}{l} C_2 = 100 - p - \frac{20}{100} \cdot (100 - p) \\ C_2 = \frac{1}{2} \cdot 100 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} C_2 = 100 - p - \frac{1}{5} \cdot (100 - p) \\ C_2 = 50 \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda} \\ \text{komparacije} \end{array} \right] \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 100 - p - \frac{1}{5} \cdot (100 - p) = 50 \Rightarrow 100 - p - \frac{1}{5} \cdot (100 - p) = 50 \quad /: 5 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 500 - 5 \cdot p - 100 + p = 250 \Rightarrow -5 \cdot p + p = 250 - 500 + 100 \Rightarrow -4 \cdot p = -150 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow -4 \cdot p = -150 \quad /: (-4) \Rightarrow p = 37.5.$$

Odgovor je pod D.

2. inačica

Nakon dva uzastopna pojeftinjenja cijena proizvoda se prepolovila. Neka je p prvo pojeftinjenje, a drugo je 20%. Tada vrijedi:

$$(1 - p) \cdot (1 - 0.20) = \frac{1}{2} \cdot 1 \Rightarrow (1 - p) \cdot 0.80 = 0.5 \Rightarrow (1 - p) \cdot 0.80 = 0.5 \quad /: 0.80 \Rightarrow$$

$$\Rightarrow 1 - p = \frac{0.5}{0.80} \Rightarrow -p = \frac{0.5}{0.80} - 1 \Rightarrow -p = \frac{0.5}{0.80} - 1 \quad /: (-1) \Rightarrow p = 1 - \frac{0.5}{0.80} \Rightarrow$$

$$\Rightarrow p = 0.375 \Rightarrow p = \frac{37.5}{100} \Rightarrow p = 37.5\%.$$

Odgovor je pod D.

Vježba 074

Nakon dva uzastopna pojeftinjenja cijena proizvoda se prepolovila. Koliko je iznosilo drugo pojeftinjenje, ako je prvo bilo 20%?

- A) 30%   B) 32.5%   C) 35%   D) 37.5%   E) 40%

Rezultat: D.

Zadatak 075 (XY, gimnazija)

CD kapaciteta 650 Mb popunjen je 12%. Na CD je snimljeno još 260 Mb novih podataka. Koliki je postotak CD – a sada popunjen?

- A) 34%   B) 42%   C) 52%   D) 64%

Rješenje 075

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Kako se računa postotak broja a od broja b? Odgovor je: $\frac{a}{b} \cdot 100\%$.

CD kapaciteta 650 Mb popunjen je 12% što iznosi:

$$\frac{12}{100} \cdot 650 = \frac{12}{100} \cdot \frac{650}{1} = 78.$$

Na CD – u je 78 Mb podataka. Budući da je još snimljeno 260 Mb novih podataka, bit će ukupno

$$78 \text{ Mb} + 260 \text{ Mb} = 338 \text{ Mb}.$$

Računamo postotak popunjenosti CD – a. Na CD – u je 338 Mb podataka, a njegov kapacitet je 650 Mb pa slijedi:

$$\frac{338}{650} \cdot 100\% = 0.52 \cdot 100\% = 52\%.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 075

CD kapaciteta 650 Mb popunjen je 24%. Na CD je snimljeno još 260 Mb novih podataka. Koliki je postotak CD – a sada popunjen?

Rezultat: D.

Zadatak 076 (Jadranka, gimnazija)

Za dvije humanitarne udruge organiziran je dobrotvorni koncert. Od ukupno prikupljenih sredstava, za troškove organizacije koncerta odvojeno je 2111 kn ili 2.5%. Preostali novac podijelile su udruge u omjeru 7 : 6.

- Koliko je ukupno sredstava prikupljeno na dobrotvornome koncertu?
- Koliko je novaca prva humanitarna udruga dobila više od druge?

Rješenje 076

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Kod postotnog računa susrećemo sljedeće veličine:

- C – osnovna vrijednost
- p – postotak
- P – postotni iznos.

Osnovna veličina C je broj od kojeg se obračunava postotak. Postotni račun od 100 napisan u obliku razmjera glasi:

$$C : 100 = P : p \Rightarrow C \cdot p = 100 \cdot P.$$

Razmjer ili proporcija je jednakost dvaju jednakih omjera. Ako je

$$a : b = k \text{ i } c : d = k,$$

tada je razmjer ili proporcija

$$a : b = c : d.$$

Umnožak vanjskih članova razmjera a i d jednak je umnošku unutarnjih članova razmjera b i c.

$$a : b = c : d \Rightarrow a \cdot d = b \cdot c.$$

Ako su a i b brojevi, kažemo da je količnik a : b, b ≠ 0 omjer brojeva a i b.

Vrijednost omjera ne mijenja se ako se prvi i drugi broj pomnože ili podijele istim brojem.

$$a : b = (a \cdot n) : (b \cdot n)$$

$$a : b = (a : n) : (b : n).$$

a)

Računamo ukupna sredstva prikupljena na dobrotvornome koncertu.

1. inačica

$$P = 2111, \quad p = 2.5, \quad C = ?$$

$$100 \cdot P = C \cdot p \Rightarrow 100 \cdot P = C \cdot p \quad / : p \Rightarrow C = \frac{100 \cdot P}{p} \Rightarrow C = \frac{100 \cdot 2111}{2.5} \Rightarrow C = 84440.$$

2. inačica

Budući da 2.5% od ukupnih sredstava iznosi 2111, slijedi:

$$\frac{2.5}{100} \cdot C = 2111 \Rightarrow \frac{2.5}{100} \cdot C = 2111 \quad / \cdot \frac{100}{2.5} \Rightarrow C = 84440.$$

3. inačica

Budući da je za troškove organizacije koncerta odvojeno 2.5%, udruge su dobile 97.5% od ukupno prikupljenih sredstava. Zato vrijedi:

$$C - \frac{97.5}{100} \cdot C = 2111 \Rightarrow C - \frac{97.5}{100} \cdot C = 2111 \quad / \cdot 100 \Rightarrow 100 \cdot C - 97.5 \cdot C = 211100 \Rightarrow 2.5 \cdot C = 211100 \Rightarrow \\ \Rightarrow 2.5 \cdot C = 211100 \quad / : 2.5 \Rightarrow C = \frac{211100}{2.5} \Rightarrow C = 84440.$$

Na dobrotvornome koncertu ukupno je prikupljeno 84440 kn.

b)

Dvije humanitarne udruge podijelile su ukupno

$$84440 \text{ kn} - 2111 \text{ kn} = 82329 \text{ kn}.$$

Neka je x zarada prve humanitarne udruge, a y zarada druge humanitarne udruge. Budući da je zarada podijeljena u omjeru 7 : 6, slijedi:

$$\left. \begin{array}{l} x + y = 82329 \\ x : y = 7 : 6 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x + y = 82329 \\ x = 7 \cdot k, \quad y = 6 \cdot k \end{array} \right\} \Rightarrow \left[\begin{array}{l} \text{metoda} \\ \text{supstitucije} \end{array} \right] \Rightarrow 7 \cdot k + 6 \cdot k = 82329 \Rightarrow 13 \cdot k = 82329 \Rightarrow \\ \Rightarrow 13 \cdot k = 82329 \quad / : 13 \Rightarrow k = \frac{82329}{13} \Rightarrow k = 6333.$$

Zarade udruge iznose:

$$\left. \begin{array}{l} x = 7 \cdot k \\ y = 6 \cdot k \\ k = 6333 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 7 \cdot 6333 \\ y = 6 \cdot 6333 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 44331 \\ y = 37998 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} x = 44331 \text{ kn} \\ y = 37998 \text{ kn} \end{array} \right\}.$$

Prva humanitarna udruga dobila je 6333 kn više od druge:

$$44331 \text{ kn} - 37998 \text{ kn} = 6333 \text{ kn}.$$

Vježba 076

Za dvije humanitarne udruge organiziran je dobrotvorni koncert. Od ukupno prikupljenih sredstava, za troškove organizacije koncerta odvojeno je 2111 kn ili 2.5%. Preostali novac podijelile su udruge u omjeru 17 : 12.

a) Koliko je ukupno sredstava prikupljeno na dobrotvornome koncertu?

b) Koliko je novaca prva humanitarna udruga dobila više od druge?

Rezultat: 84440 kn , 6333 kn.

Zadatak 077 (Sonja, gimnazija)

Ako je 15% od x jednako 24% od 210, onda je:

$$A) x = 336 \quad , \quad B) x = 450 \quad , \quad C) x = 240 \quad , \quad D) x = 330$$

Rješenje 077

Ponovimo!

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81\% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547\% = \frac{547}{100} \quad , \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

$$\frac{15}{100} \cdot x = \frac{24}{100} \cdot 210 \Rightarrow \frac{15}{100} \cdot x = \frac{24}{100} \cdot 210 \cdot \frac{100}{15} \Rightarrow x = \frac{24 \cdot 210}{15} \Rightarrow x = 336.$$

Odgovor je pod A.

Vježba 077

Ako je 30% od x jednako 48% od 210, onda je:

$$A) x = 336 \quad , \quad B) x = 450 \quad , \quad C) x = 240 \quad , \quad D) x = 330$$

Rezultat: A.

Zadatak 078 (4A, TUPŠ)

Izračunajte broj od kojega 8% iznosi 6.4.

Rješenje 078

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1} \quad , \quad \frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100} \quad , \quad 81\% = \frac{81}{100} \quad , \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100} \quad , \quad 547\% = \frac{547}{100} \quad , \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Označimo slovom x traženi broj. Budući da je 8% od toga broja jednako 6.4, vrijedi jednačba:

$$\frac{8}{100} \cdot x = 6.4 \Rightarrow \frac{8}{100} \cdot x = 6.4 \cdot \frac{100}{8} \Rightarrow x = 6.4 \cdot \frac{100}{8} \Rightarrow x = \frac{6.4}{1} \cdot \frac{100}{8} \Rightarrow x = \frac{640}{8} \Rightarrow x = 80.$$

Vježba 078

Izračunajte broj od kojega 8% iznosi 12.8.

Rezultat: 160.

Zadatak 079 (Maturanti, TUPŠ)

Plin je poskupio 15%. Koliko treba pojeftiniti da bi mu krajnja cijena bila 5.5% veća od cijene prije poskupljenja?

- A. 7.80%
- B. 8.26%
- C. 8.96%
- D. 9.50%

Rješenje 079

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1}, \quad \frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Neka je x cijena plina prije poskupljenja. Budući da je plin poskupio 15% nova cijena iznosi:

$$x + \frac{15}{100} \cdot x = x + 0.15 \cdot x = 1.15 \cdot x.$$

Označimo slovom p postotak pojeftinjenja plina da bi mu krajnja cijena bila 5.5% veća od početne cijene x.

$$\begin{aligned} 1.15 \cdot x - \frac{p}{100} \cdot 1.15 \cdot x &= x + \frac{5.5}{100} \cdot x \Rightarrow 1.15 \cdot x - \frac{p}{100} \cdot 1.15 \cdot x = x + \frac{5.5}{100} \cdot x \quad / \cdot \frac{100}{x} \Rightarrow \\ \Rightarrow 115 - 1.15 \cdot p &= 100 + 5.5 \Rightarrow -1.15 \cdot p = 100 + 5.5 - 115 \Rightarrow -1.15 \cdot p = -9.5 \Rightarrow \\ \Rightarrow -1.15 \cdot p &= -9.5 \quad / : (-1.15) \Rightarrow p = 8.26. \end{aligned}$$

Odgovor je pod B.

Vježba 079

Cijena plina je 6 kn/m³. Plin je poskupio 15%. Koliko treba pojeftiniti da bi mu krajnja cijena bila 5.5% veća od cijene prije poskupljenja?

- A. 7.80%
- B. 8.26%
- C. 8.96%
- D. 9.50%

Rezultat: B.

Zadatak 080 (Ivica, srednja škola)

Računalo gubi na vrijednosti 20% svake godine. Ako je kupljeno za 3500 kn, kolika mu je vrijednost nakon dvije godine?

- A. 140 kn   B. 560 kn   C. 2240 kn   D. 2800 kn

Rješenje 080

Ponovimo!

$$n = \frac{n}{1}, \quad \frac{a}{b} \cdot \frac{c}{d} = \frac{a \cdot c}{b \cdot d}.$$

Stoti dio nekog broja naziva se postotak. Piše se kao razlomak s nazivnikom 100. Postotak p je broj jedinica koji se uzima od 100 jedinica neke veličine.

Na primjer,

$$9\% = \frac{9}{100}, \quad 81\% = \frac{81}{100}, \quad 4.5\% = \frac{4.5}{100}, \quad 547\% = \frac{547}{100}, \quad p\% = \frac{p}{100}.$$

Kako se računa p% od x? Odgovor je: $\frac{p}{100} \cdot x$.

Ako se cijena x snizi p%, pišemo:

$$x - \frac{p}{100} \cdot x = x \cdot \left(1 - \frac{p}{100}\right).$$

Ako se cijena x snizi p%, a zatim još snizi q%, pišemo:

$$x \cdot \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot \left(1 - \frac{q}{100}\right).$$

1. inačica

Budući da računalo gubi na vrijednosti 20% svake godine, nakon prve godine njegova cijena bit će:

$$3500 - \frac{20}{100} \cdot 3500 = 3500 \cdot \left(1 - \frac{20}{100}\right) = 3500 \cdot \left(\frac{100 - 20}{100}\right) = 3500 \cdot \frac{80}{100} = 3500 \cdot \frac{80}{100} = 2800.$$

Nakon druge godine cijena računala iznosi:

$$2800 - \frac{20}{100} \cdot 2800 = 2800 \cdot \left(1 - \frac{20}{100}\right) = 2800 \cdot \left(\frac{100 - 20}{100}\right) = 2800 \cdot \frac{80}{100} = 2800 \cdot \frac{80}{100} = 2240.$$

Odgovor je pod C.

2. inačica

Budući da računalo gubi na vrijednosti 20% svake godine, nakon dvije godine njegova cijena iznosi:

$$3500 \cdot \left(1 - \frac{20}{100}\right) \cdot \left(1 - \frac{20}{100}\right) = 3500 \cdot (1 - 0.20) \cdot (1 - 0.20) = 3500 \cdot 0.80 \cdot 0.80 = 2240.$$

Odgovor je pod C.

Vježba 080

Računalo gubi na vrijednosti 20% svake godine. Ako je kupljeno za 3500 kn, kolika mu je vrijednost nakon tri godine?

- A. 1792 kn   B. 1892 kn   C. 1652 kn   D. 1982 kn

Rezultat: A.